

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЛОГІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Вербицький Вадим Сергійович

*аспірант кафедри економіки і фінансів,
Одеський національний морський університет*

В умовах глобальних викликів та швидких темпів розвитку міжнародної торгівлі, логістична діяльність набуває особливої ваги, стаючи ключовим фактором успіху на світовому ринку. Ефективне управління міжнародними ланцюгами поставок вимагає глибокого розуміння та адаптації до численних зовнішніх та внутрішніх факторів, які можуть впливати на логістичні процеси. Від глобальних економічних тенденцій до локальних регуляторних вимог, від технологічних інновацій до екологічних стандартів – всі ці аспекти визначають складність та специфіку глобальної логістики.

У цьому контексті, оцінка факторів, що здійснюють вплив на логістичний потенціал країни, стає не тільки актуальним, але й необхідним для формування ефективних стратегій управління логістичною компанією (див. рис. 1). Такий аналіз дозволяє підприємствам не тільки адаптуватися до змінних умов ринку, але й використовувати виникаючі можливості для підвищення конкурентоспроможності, оптимізації витрат та покращення якості обслуговування клієнтів. Така комплексна оцінка допоможе виявити ключові виклики та визначити стратегії, які забезпечать стале зростання та розвиток компанії на зовнішніх ринках.

Розглянемо фактори впливу більш детально.

Глобальне економічне середовище має суттєвий вплив на міжнародні логістичні операції, визначаючи не тільки вартість та ефективність перевезень, але й загальну стратегію управління ланцюгами поставок. Зміни в світовій економіці, такі як інфляція, коливання валютних курсів, та введення економічних санкцій, можуть мати непрямий та безпосередній вплив на логістичну діяльність компаній. Наприклад, інфляція може призвести до зростання витрат на транспортування та складування, оскільки підвищуються ціни на паливо, робочу силу та складські послуги. Водночас, коливання валютних курсів можуть впливати на собівартість імпортованих товарів та матеріалів, а також на конкурентоспроможність експортних цін.

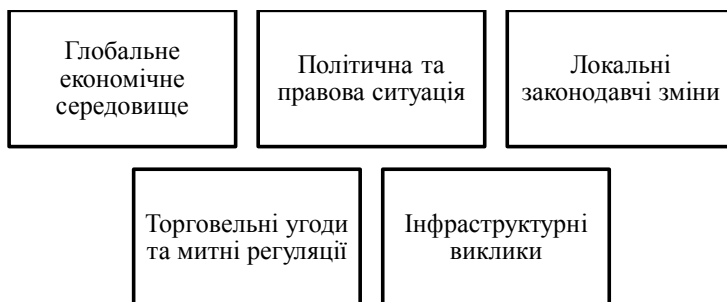

Рис. 1. Фактори впливу на логістичний потенціал країни

Джерело: складено автором

Економічні санкції, накладені на певні країни, можуть обмежити можливості для міжнародного обміну товарами, вимагаючи від логістичних операторів шукати альтернативні маршрути та постачальників, що знову ж таки може призвести до збільшення витрат та складнощів у ланцюгах поставок. Глобальні економічні тенденції, такі як глобалізація виробництва та торгівлі, також впливають на міжнародну логістику, вимагаючи від компаній більшої гнучкості та ефективності у координації трансконтинентальних поставок.

На прикладі пандемії COVID-19, яка спричинила значні збої у світових ланцюгах поставок, можна побачити, як глобальні економічні події впливають на логістичні стратегії. Багато компаній стикнулися з проблемами виконання замовлень через обмеження на транспортування, затримки на митниці та нестачу робочої сили [1]. Це змусило їх переосмислити свої ланцюги поставок, збільшити запаси для критично важливих матеріалів та диверсифікувати джерела постачання. Також слід зазначити вплив повномасштабного російського вторгнення на міжнародні логістичні ланцюжки [2], яке проявилось у:

- Переорієнтації торговельних шляхів. Війна спричинила перекриття або обмеження традиційних маршрутів через Чорне море, що вимагало від експортерів та імпортерів шукати альтернативні шляхи для транспортування товарів. Це призвело до збільшення витрат на логістику та затримок у доставках.

- Зростання вартості перевезень. Конфлікт спричинив збільшення цін на паливо, що, у свою чергу, призвело до зростання вартості морських та авіаційних перевезень на глобальному рівні. Це мало безпосередній вплив на вартість міжнародної логістики для багатьох галузей.

- Нестабільність у поставках сировини. Україна та росія є значними виробниками та експортерами аграрної продукції та сировини, зокрема зернових та добрив. Війна призвела до нестабільності у поставках цих

товарів, що вплинуло на світові ринки харчових продуктів та збільшило ціни.

- Політичні та економічні санкції. Введення міжнародних санкцій проти росії та обмеження для деяких українських компаній ускладнили торговельні відносини, змусивши багато компаній шукати нових партнерів та реорганізувати свої ланцюги поставок.

- Підвищення ризиків для міжнародної логістики. Військові дії та політична нестабільність збільшили ризики для міжнародних транспортних операцій у регіоні, вимагаючи від логістичних компаній застосування додаткових заходів безпеки та ризик-менеджменту.

- Адаптація логістичних стратегій. Компанії були змушені адаптуватися до нових умов, оптимізуючи свої ланцюги поставок, вводячи гнучкі логістичні рішення та використовуючи цифрові технології для покращення управління та прозорості логістичних процесів.

Політична та правова ситуація в країнах, де діють міжнародні компанії, відіграє вирішальну роль у формуванні логістичних стратегій та операцій. Міжнародні політичні відносини, локальні законодавчі зміни, торговельні угоди, митні регуляції, а також політична стабільність можуть мати як прямий, так і непрямий вплив на ефективність, вартість та надійність міжнародних логістичних операцій.

Політична стабільність є фундаментальним фактором, що впливає на рішення компаній щодо вибору країн для виробництва, складування або транзиту товарів. Країни з високим рівнем політичної стабільності та прогнозованого бізнес-середовища є більш привабливими для інвестицій у логістичну інфраструктуру, тоді як в регіонах з високим ризиком політичних конфліктів або нестабільності компанії можуть зіткнутися з додатковими ризиками та витратами. Політична стабільність є критичним фактором для міжнародної логістики, а її вплив можна проілюструвати на прикладі політичної кризи в Суецькому каналі у березні 2021 року, яка відбулася із-за блокування великим вантажним судном Ever Given одного із найважливіших водних шляхів світу.

Цей інцидент, хоча й не є прикладом політичної нестабільності у традиційному розумінні, демонструє, як несподівані події в стратегічно важливих локаціях можуть викликати миттєві логістичні виклики на глобальному рівні. Заблокування Суецького каналу призвело до затримки сотень суден, що перевозили товари на мільярди доларів, включаючи нафту, природний газ, електроніку, одяг, та інших товарів, що формують основу міжнародної торгівлі [3].

Локальні законодавчі зміни в країнах присутності підприємства мають безпосередній вплив на логістичні процеси. Це може включати зміни в митному законодавстві, правилах імпорту та експорту, стандартах упаковки та маркування, екологічних нормах та ін. Компанії повинні постійно моніторити такі зміни, щоб адаптувати свої операції і

дотримуватися вимог у кожній країні, щоб уникнути юридичних проблем, затримок або непередбачених витрат.

Торговельні угоди та митні регуляції також відіграють ключову роль у міжнародній логістиці. Угоди про вільну торгівлю або регіональні торговельні блоки можуть забезпечити підприємствам пільгові умови доступу до ринків, зниження або повне скасування митних зборів для певних товарів, що, у свою чергу, може знизити вартість товарів для кінцевих споживачів та покращити конкурентоспроможність підприємств.

Розвинена логістична інфраструктура має важливе значення для ефективного функціонування економіки як важливого чинника визначення місця розташування економічної діяльності, а також типів цих видів діяльності, які можуть бути здійснені в кожному конкретному випадку. Високо-розвинена логістична інфраструктура знижує вплив відстані між регіонами, забезпечує інтеграцію національного ринку та низьку вартість транспортування на ринки інших країн та регіонів [4].

Отже, компанії, що здатні ефективно адаптуватися в цих умовах, можуть не тільки знизити ризики та витрати, але й використати нові можливості для розширення свого бізнесу на глобальному рівні.

Список використаних джерел:

1. Rinaldi M. & Bottani E. How did COVID-19 affect logistics and supply chain processes? Immediate, short and medium-term evidence from some industrial fields of Italy. *International Journal of Production Economics, Elsevier*. 2023. Vol. 262(C).

2. Maritime Trade Disrupted: The war in Ukraine and its effects on maritime trade logistics. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/osginf2022d2_en.pdf (дата звернення: 04.10.2024).

3. Stuck in the Suez Canal: Lessons from the Logjam. Transport Policy Matters. URL: <https://transportpolicymatters.org/2021/04/01/stuck-in-the-suez-canal-logjam-lessons/> (дата звернення: 05.10.2024).

4. Карий О.І., Подвальна Г.В. Логістична інфраструктура України у свігових рейтингах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Проблеми економіки та управління*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 873. С. 41–49.